

Arkeologisk förundersökning av rösegravfält i Vibyggerå.

Fornlämning Raä 9. Fastighet: Sjöland 6:1. Socken: Vibyggerå.
Kommun: Kramfors. Landskap: Ångermanland.

Rapport 2016:11
Ola George

Murberget Länsmuseum Västernorrland
Box 34
871 21 Härnösand
www.murberget.se

Arkeologisk förundersökning av rösegravfält i Vibyggerå.

© Murberget Länsmuseum Västernorrland, Ola George
Härnösand 2016
Foto: Murberget

ISSN 2000-0111

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Inledning	5
Syfte.....	5
Metod	5
Beskrivning av fornlämningen.....	6
Tolkning och diskussion.....	15
Tekniska och administrativa uppgifter	16
Bilaga 1. Fotolista.....	17
Bilaga 2. Fotoark.....	19

Sammanfattning

Vid förundersökningen mättes alla tydliga fornlämningar in med RTK-GPS. Flera av rösen var svåra att avgränsa då de delvis hängde samman med andra rösen. Exempelvis tolkades rösen E, F och G som fristående rösen men de var sinsemellan inte klart avgränsade och tillsammans påminner de om ett långröse. Rösen har naturligtvis förändrats genom tiderna, både genom urplockning/plundring som de många groparna visar och genom rotvältor. Rösen har på så sätt svämmat ut.

I toppen på röse H syntes hällar som möjligen kan tyda på en inre konstruktion i form av en stenkista. Rimligtvis har röset varit högre, men plockats sönder och många av stenblocken har då hamnat längre ner i den slänt där röset ligger. Söder om röse H finns rester efter en äldre väg och det är fullt möjligt att anlägga en cykelväg där utan allt för stor påverkan på fornlämningsmiljön.

Inledning

Trafikverket planerade att bygga en gång- och cykelväg mellan Ullånger och Docksta. Då vägområdet tangerade rösegravfältet Raä 9 i Vibyggerå socken beslutade Länsstyrelsen att en förundersökning behövde utföras.

Figur 1. Översiktskarta med undersökningsplatsen markerad med röd pil.

Syfte

Syftet med förundersökningen var att genomföra en noggrann kartering av gravfältet med inmätning av samtliga gravar och andra eventuella anläggningar synliga ovan jord samt klargöra gravfältets avgränsning mot gång- och cykelvägens sträckning.

Metod

Vid karteringen av gravfältet mättes rösen och en del berghällar in med RTK-GPS. Rösena dokumenterades även genom fotografering.

Beskrivning av fornlämningen

Fornlämningen beskrivs enligt fornminnesinventeringen från 1989 enligt följande:
"Gravfält, ca 100x20-60 m (NV-SÖ), bestående av 8 fornlämningar. Dessa utgörs av 2 runda rösen, 2 långrösen samt 4 närmast rektangulära stensättningar.

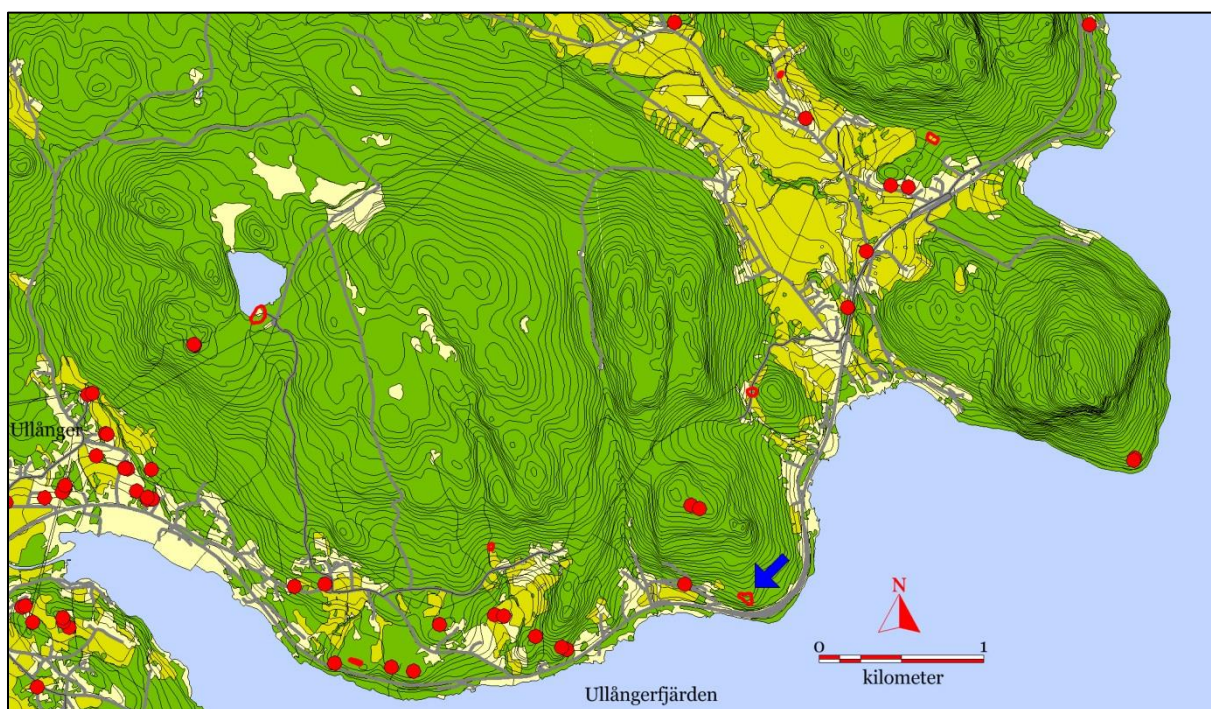
De runda rösen är 7 respektive 10 m diameter och 0,5-1 m h av 0,2-0,5 m st. stenar.

Långrösen är 10x5m (NNV-SSÖ) respektive 20x5 m (SÖ-NV) och 0,5 m h med fyllning av vanligen 0,2-0,4 m st stenar. I anläggningen är fem gropar 1-2 m i diam. och 0,4-0,7 m dj i varierande väderstreck (NNÖ-SSV, Ö-V, N-S).

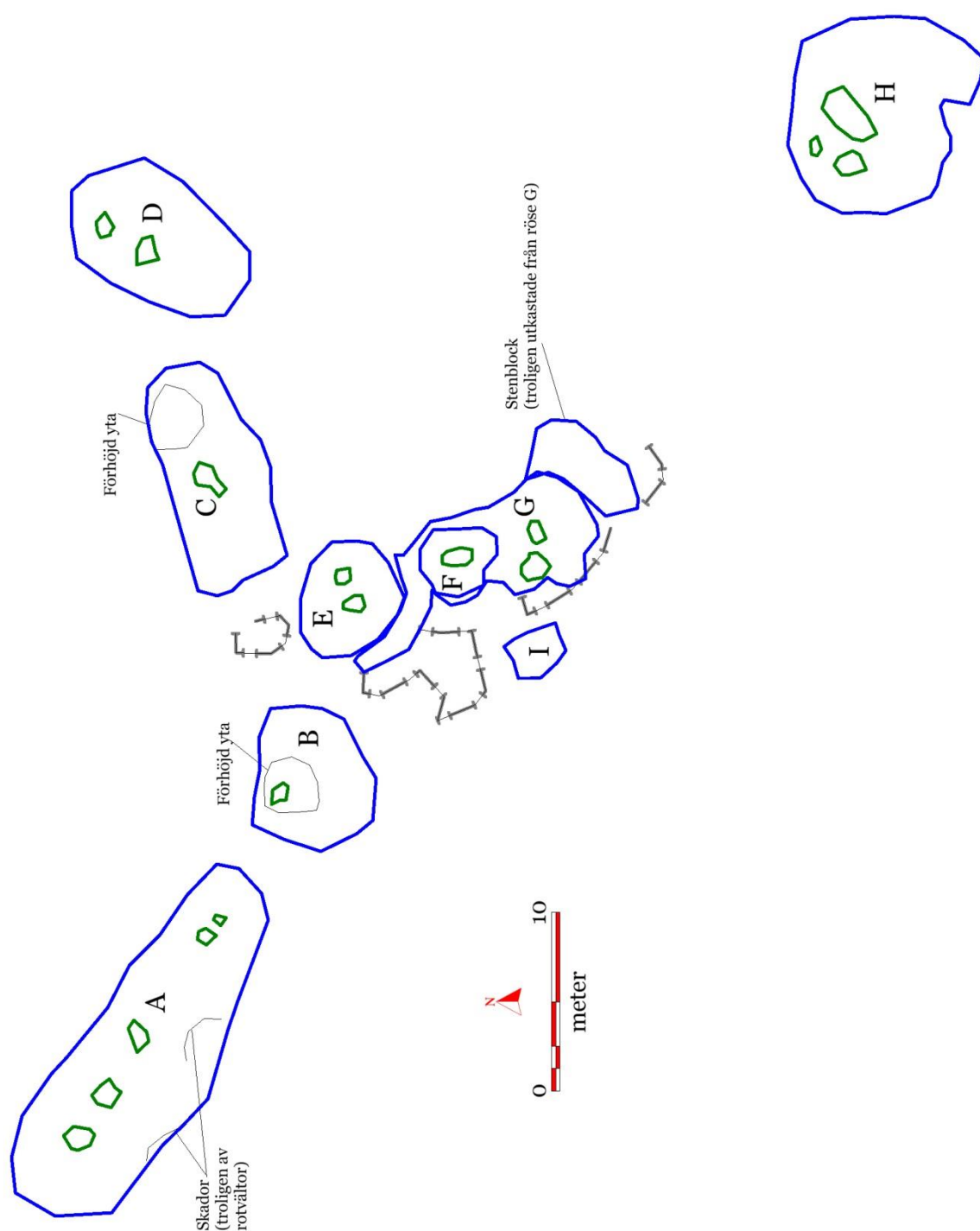
De närmast rektangulära stensättningarna är 6x4 m (NÖ-SV), 10x5 m (Ö- V) och 5x2 m (NÖ-SV) samt 0,2 m h. Fyllning av 0,2-0,5 m st stenar. Samtliga något odistinkta i formen. Flertalet av gravarna har en eller flera upplockade gropar. Gravfältet bevuxet huvudsakligen med granskog.

Gravfältet ansluter i NV till ett område som verkar stenröjt, med antydan till terrasser i S-SV sluttningen. Gammal odling?

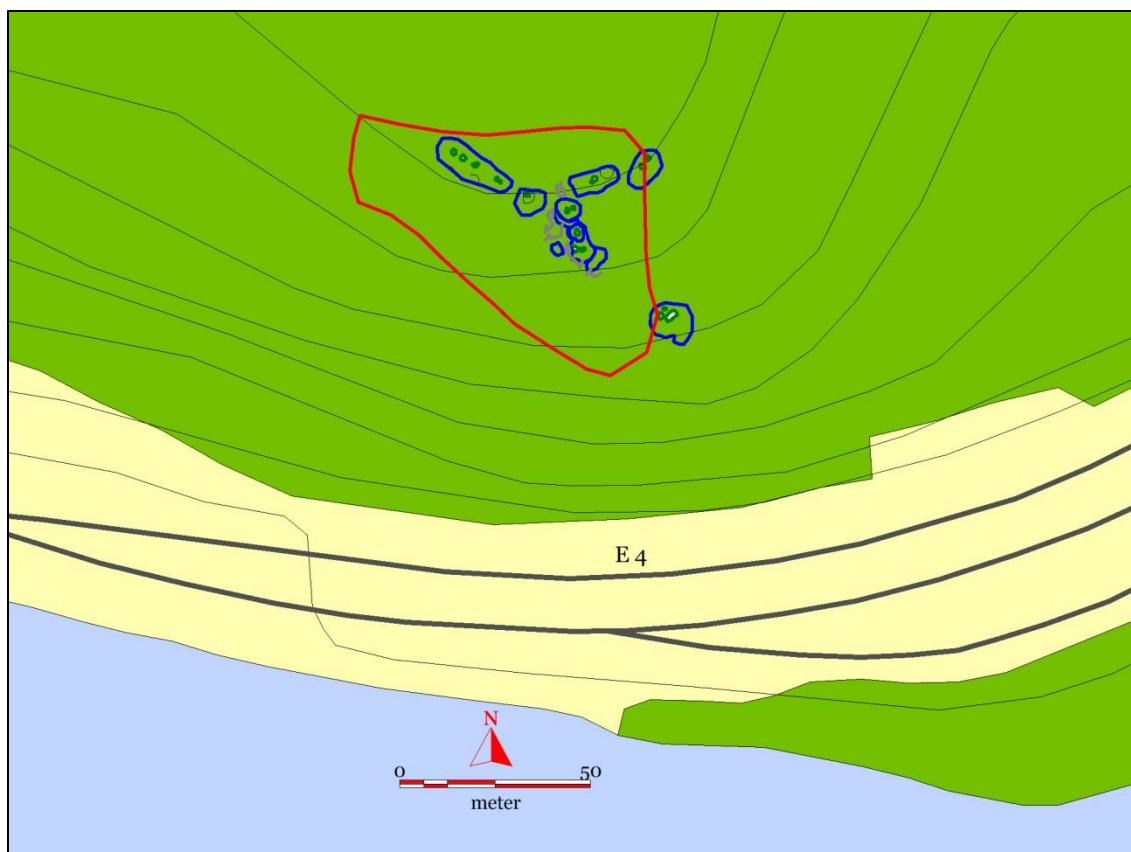
Samtliga anläggningar är mer eller mindre skadade och i något fall råder osäkerhet. Gravfältet är starkt bevuxet och gravarna är ställvis övermossade"

Figur 2. Översiktskarta med undersökningsplatsen markerad med blå pil.

Figur 3. Översikt av gravfältet med rösen och stensättning markerade med blåa linjer och betecknade med bokstäver. De streckade linjerna anger hållar, ytor markerade med gröna streck markerar gropar.

Figur 4. Översikt av gravfältet. Den röda linjen visar fornlämningens utbredning enligt fornminnesregistret innan undersökningen. De under hösten 2015 karterade rösenas markeras med blå linje.

Figur 5. Långgröse A. Foto från sydöst.

Figur 6. Kvartsitblock vid långröse A som troligtvis använts för ämne för redskapstillverkning.

Figur 7. Röse B i förgrunden, röse A i bakgrunden. Foto från sydöst.

Figur 8. Röse C i förgrunden, röse D i bakgrunden. Foto från sydväst.

Figur 9. Röse D. Foto från norr.

Figur 10. Röse E. Foto från väster.

Figur 11. Ola George håller i tudelat block som troligen varit en rest sten i södra delen av röse E. Foto från öster.

Figur 12. Röse F i förgrunden, röse E i bakgrunden. Foto från sydöst.

Figur 13. Röse G i förgrunden, röse F i bakgrunden. Foto från sydöst.

Figur 14. Rösena E, F och G på rad, snarlikt ett långröse. Foto från nordväst.

Figur 15. Röse H. Foto från väster.

Figur 16. Röse H. Foto från söder.

Figur 17. Väglämning söder om röse H. Foto från Väster.

Figur 18. Röse I. Foto från öster.

Tolkning och diskussion

Vid förundersökningen mättes alla tydliga fornlämningar in med RTK-GPS. Flera av rösen var svåra att avgränsa då de delvis hängde samman med andra rösen. Exempelvis tolkades rösen E, F och G som fristående rösen men de var sinsemellan inte klart avgränsade och tillsammans påminner de om ett långröse. Rösen har naturligtvis förändrats genom tiderna, både genom urplockning/plundring som de många groparna visar och genom rotvältor. Rösen har på så sätt svämmat ut.

I toppen på röse H syntes hällar som möjligen kan tyda på en inre konstruktion i form av en stenkista. Rimligtvis har röset varit högre men plockats sönder och många av stenblocken har då hamnat längre ner i den slänt där röset ligger. Söder om röse H finns rester efter en äldre väg och det är fullt möjligt att anlägga en cykelväg där utan allt för stor påverkan på fornlämningsmiljön.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-6340-15

Länsmuseets dnr: 2015/380

Län: Västernorrland

Landskap: Ångermanland

Kommun: Kramfors

Socken: Vibyggerå

Fastighet: Sjöland 6:1.

Kartblad: 18 I 8f

Belägenhet i Sweref 99 TM: X 6990 740 Y 666 205.

Höjd över havet 30-41,5 meter.

Undersökningstid:10/11-2015.

Personal från Murberget Länsmuseet Västernorrland: Ola George och Maria Lindeberg.

Arkeologistudenter: Malin Franzén från Umeå Universitet.

Rapportsammanställning: Ola George.

Dokumentationsmaterial i form av digitala fotografier, mm förvaras på Murberget,

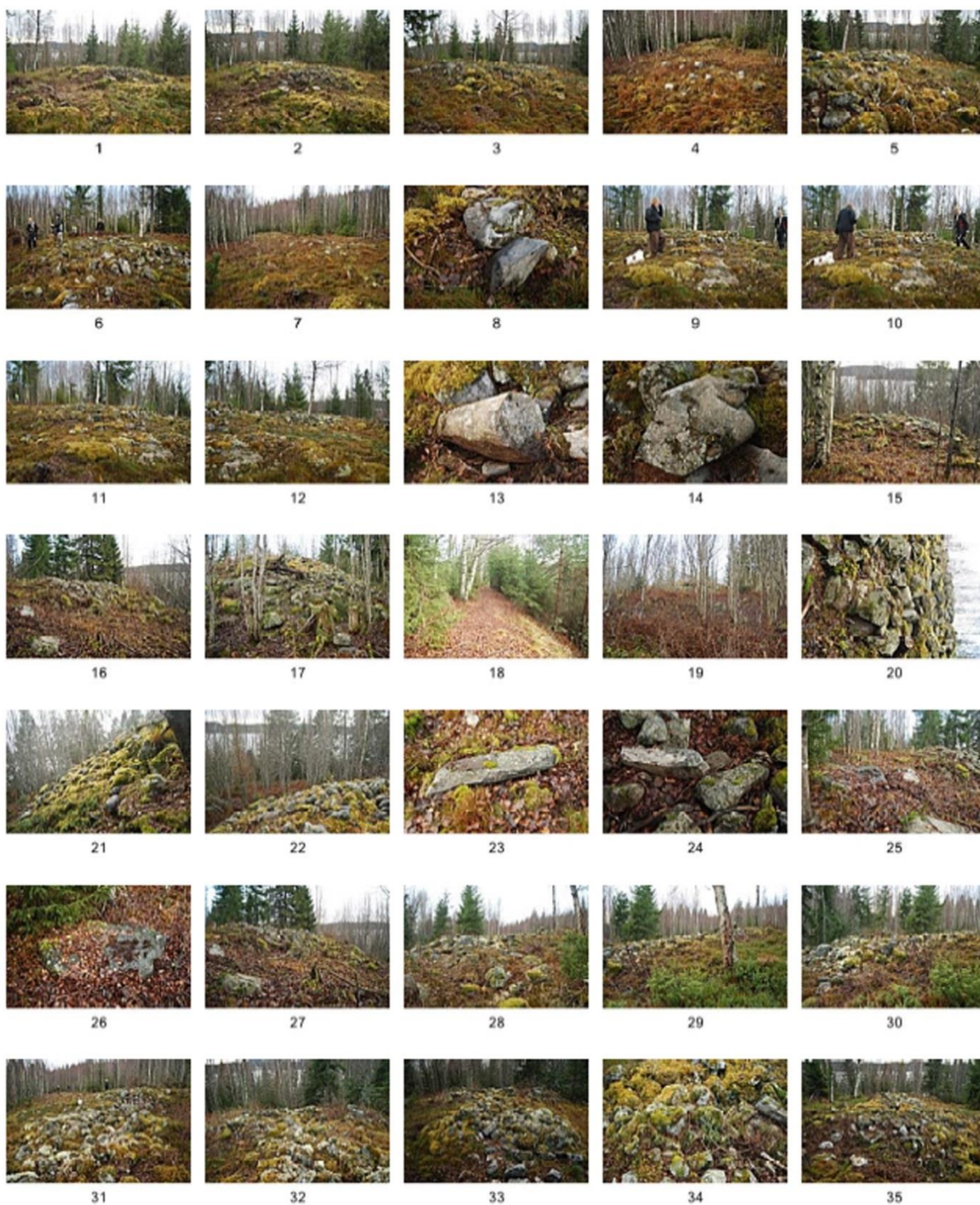
Länsmuseet Västernorrland.

Bilaga 1. Fotolista

Foto nr	Motiv	Fotograferat från
1	Det rundade röset betecknat E	Norr
2	Det rundade röset betecknat E i förgrunden, i bakgrunden rösen F och G	Norr
3	Det rundade röset betecknat E	Nordväst
4	Det rundade röset betecknat B i förgrunden, i bakgrunden långröset A	Sydöst
5	I förgrunden västra delen av röse E, i bakgrunden rösen F och G	Nordväst
6	Arbetsbild, Ola George mäter in röse, i förgrunden röse E	Söder
7	Det rundade röset betecknat B i förgrunden, i bakgrunden långröset A	Sydöst
8	Kvartsitblock som möjligen har spår av avspaltning	
9	Det rundade röset betecknat E, praktikanten Malin Franzén med mor och liten hund	Väster
10	Det rundade röset betecknat E, praktikanten Malin Franzén med mor och liten hund	Väster
11	Det rundade röset betecknat E	Väster
12	Röset F i bildens mitt, till vänster del av röse E	Nordväst
13	Del av avlångt, sprucket stenblock som möjligen varit rest i södra delen av röse E	Öster
14	Den andra delen av avlångt, sprucket stenblock som möjligen varit rest i södra delen av röse E	Söder
15	Röse H	Norr
16	Röse H	Väster
17	Nedre delen av röse H	Sydöst
18	Vägbank söder om röse H	Väster
19	Röse H	Söder
20	Stenblock i röse H	Sydöst
21	Södra delen av röse H	Öster
22	Södra delen av röse H	Nordöst
23	Häll i röse H	
24	Flera hällar i röse H	
25	I förgrunden markfasta jordblock väster om röse H	Väster
26	Markfast jordblock väster om röse H	Söder
27	Röse H	Väster
28	Röse G	Sydöst
29	Röse E och F	Öster
30	Röse F och G	Öster
31	I förgrunden röse F, i bakgrunden röse E	Sydöst
32	Röse F och G	Nordväst
33	Röse F och G	Nordväst
34	Stenblock i röse	
35	Rösen E, F och G	Nordväst
36	Rösen E, F och G	Väster
37	Långröset A	Sydöst
38	Östra delen (som ser ut som ett rundat röse i änden på långröset) på långröset A	Nordöst
39	Arbetsbild, Ola George mäter vid västra delen av långröset A	Sydöst
40	Arbetsbild, Ola George mäter vid västra delen av långröset A	Sydöst

41	Arbetsbild, Ola George mäter vid mellersta delen av långröset A	Nordväst
42	Långröset A	Nordväst
43	Nordvästra änden på långröset A	Nordväst
44	Grop i nordvästra änden på långröset A	Sydöst
45	Grop i nordvästra änden på långröset A	Sydöst
46	Röset C	Sydväst
47	Grop i röse D	Söder
48	I förgrunden röse D	Öster
49	Röse D	Väster
50	Röse D	Nordväst
51	Röse D	Norr
52	Röse D	Sydöst
53	Röse D i förgrunden, röse C i bakgrunden	Öster
54	I förgrunden västra delen av röse C, i bakgrunden röse E, F och G	Norr
55	Det rundade röset betecknat E, praktikanten Malin Franzén med mor och liten hund	Norr
56	Arbetsbild, Ola George mäter grop i röse A	Öster
57	Arbetsbild, Ola George mäter grop i röse A	Öster
58	Kvartsitblock som möjligen har spår av avspaltning vid röse A	
59	Röse E	Sydöst
60	Stenpackning i stensättning I	Öster
61	Stenpackning i stensättning I	Norr
62	Södra delen av röse E	Söder
63	Röse F i förgrunden, röse E i bakgrunden	Söder
64	Arbetsbild, Ola George passar ihop två stenar som suttit ihop och troligen tidigare tillhört en rest sten i södra änden av röse E	Öster
65	Ena delen av ovan nämnda sten	Öster
66	Andra delen av ovan nämnda sten	Norr
67	De ovan nämnda blocken i södra delen av röse E	Öster
68	Stenblock med fina lavar	
69	Stenblock med fina lavar	
70	Stenblock med fina lavar	
71	Stenblock med fina lavar	
72	Slyskogen norr om röse E	Söder
73	Fikapaus vid röse E	Söder
74	Slyskogen norr om gravfältet	Öster
75	Fikapaus vid röse E	Norr
76	Röse C	Väster
77	Röse E och liten hund	Norr
78	Röse E, F och G (som ser ut som ett långröse) samt liten hund	Norr
79	Röse E, F och G (som ser ut som ett långröse) samt liten hund	Norr
80	Sly och röjda granar norr om gravfältet	Öster
81	I förgrunden västra delen av röse C, i bakgrunden röse E, F och G	Norr
82	Röse E, F och G (som ser ut som ett långröse)	Norr
83	Röse E, F och G (som ser ut som ett långröse)	Norr
84	Röse B i linje med röse A	Sydöst
85	Röse A	Sydöst
86	Stenpackning/stensättning I i bakgrunden	Öster
87	Röse H nerifrån	Sydöst
88	Röse G	Nordväst
89	Maria Lindeberg och lilla hunden	

Bilaga 2. Fotoark

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89